

การร้อยเรียงเสียงเปลี่ยนແຈ້ສ

ผศ.สุริยวงศ์ อัยรักษ์*

ເປີຍ

ໃນເປີຍແຈ້ສ ເປີຍແຈ້ສ ເປີຍແຈ້ສ
ພະລາມາຮັບຮວລັງໄດ້ທັງແນວທຳນອງ ແນວເບສ ຄອർດ

ແລກການປະສານເສີຍໄປພຽມໆ ກັນ ມີເປີຍໃນເພີຍເຄື່ອງເດີຍກຳຜູ້ເລີນມີຄວາມ
ສາມາດສູງ ກີ່ເຫັນມີວັດນຕີວັງທີ່ແລ້ວ ຂ້ອຈຳກັດຂອງເປີຍໃນຄື່ອ ມີຜູ້ເລີນເພີຍຄົນເດືອຍ
ຄູ່ເສີຍທີ່ກວ້າງໂຮງອໜັບໜອນເກີນໄປຜູ້ເລີນຈະທຳໄມ້ໄດ້ ການຮ້ອຍເຮີຍເສີຍເປີຍໃນທີ່ແມະສຸມ
ຈະໄດ້ຄຸນກາພເສີຍທີ່ນ້ຳຟັງ ດ້ວຍເປີຍແຈ້ສ ງະໄໝສຳເນົາເປີຍແຈ້ສ ທັງໄໝ
ຄວາມຮູ້ສົກວ່າເປີຍແຈ້ສ ດ້ວຍກວ້າງດນຕີວັນນາດໃໝ່ ບທຄວາມນີ້ຈະກ່າວເຖິງພື້ນຖານ
ການຮ້ອຍເຮີຍເສີຍເປີຍໃນແຈ້ສ ສຳຫວັນນັກເປີຍໃນໂຮອນກປະພັນຮັດນຕີແຈ້ສມື່ອໃໝ່

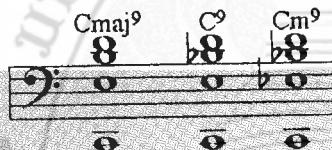
ການຮ້ອຍເຮີຍເສີຍຄອർດພື້ນຖານທີ່ໄດ້ສຳເນົາທີ່ເປີຍແຈ້ສນັ້ນ ມັຈະນຳຂັ້ນຄູ່ 4
ໜີ້ອີ 5 ນາໄໝຂໍ້ອູ່ບ່ອຍໆ ເພວະເປັນຄູ່ເສີຍທີ່ໄໝພັດແລກຄວາມຮູ້ສົກເປີຍແຈ້ສ ເມື່ອເຮີມດັນ
ຄອർດຄູ່ 7 ທີ່ຈຶ່ງເປັນຄອർດພື້ນຖານດັ່ງຕ້ວອຍ່າງທີ່ 1

ຕ້ວອຍ່າງທີ່ 1 ຄອർດຄູ່ 7 ທີ່ຈຶ່ງເປັນຄອർດພື້ນຖານຂອງດນຕີແຈ້ສ

*ຜູ້ຂ່າຍຄາສດරາຈາກຍົປະເກຣມວິຊາດນຕີ
ຄະະຕິລປກຣມຄາສດີ ສຖານທະກູສາງສຸກ

เมื่อตัดคู่ 5 ออกและเพิ่มเสียงอื่นๆ เข้าไป (คู่ 9 คู่ 11 หรือคู่ 13) เสียงที่เพิ่มมากจะให้อ่ายวนบันฯ ดังนั้น การร้อยเรียงเสียงคอร์ดคู่ 9 จึงอาจเรียงเป็น 3-7-9 ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4 การร้อยเรียงเสียงคอร์ดคู่ 9

โดยปกติเสียงที่ต้องการให้เด่นกว่าต้องให้อยู่ในแนวที่สูงกว่าหรือแนวบันคอร์ดพื้นฐานที่ใหม่คู่ 5 คงอยู่หรือเน้นคู่ 5 นั้น จึงมีรูปแบบการเรียงคอร์ดเป็น 7-3-5 ดังนั้นการร้อยเรียงคอร์ดนั้นๆ จึงเป็น 3-7-9 หรือ เป็น 7-3-5 การร้อยเรียงเสียงในลักษณะนี้ ให้สุ่มเสียงน่าฟังมาก อาจนำไปใช้กับการเรียนเรียงเสียงประสานให้กับเครื่องดนตรีอื่นๆ เช่น 3 แซกโซโฟน หรือ 3 ทรอนโดบิน ก็จะดีมาก

การเพิ่มคู่ 13 โดยทั่วไปเมื่อใช้คอร์ดคู่ 13 จะให้คู่ 13 แทนคู่ 5 (ตัดคู่ 5 ออก) การร้อยเรียงจึงเป็น 7-3-13 แทน 7-3-5 ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 5 การร้อยเรียงเสียงคอร์ดคู่ 7 และคอร์ดคู่ 13

การร้อยเรียงเสียงใหม่คุณภาพเป็นได้มั่นที่จะนำฟังมากขึ้นเมื่อมีการร้อยเรียงเสียงเป็นคู่ 4 (quartal voicing) ทั้งยังให้สำเนียงเป็น杰สอย่างชัดเจน การร้อยเรียงแบบ 7-3-13 นั้นใช้อย่างมากในคอร์ดเมเจอร์ และไม่ใช่ในคอร์ดไมเนอร์ ทั้งนี้ เพราะมีคู่เสียงแบบตรัยไทย (tritone) ซึ่งยังผลให้เกิดความเครียดทำให้สูญเสียคุณภาพของคอร์ดไมเนอร์ จึงไม่ควรใช้ แต่ควรใช้ 7-3-5 ดังตัวอย่าง

การเล่นคอร์ดโดยไม่มีเสียงพื้นต้นนั้น เสียงคอร์ดจะฟังได้มาก เมื่อเล่นคอร์ดอยู่บิเวณ C (C กลาง) ตัวต่อๆ กันของคอร์ดอย่าให้ต่างกว่า C (ต่างกว่า C กลาง 1 ช่วงคู่แปด) ถ้าจับคอร์ดเพียง 2 เสียง ให้จับคู่ 3 และคู่ 7 ของคอร์ดนั้นก็เพียงพอแล้ว

การร้อยเรียงคอร์ดให้มีเสียงแน่นทิน

หลักการหนึ่งของดนตรีซึ่งต่อเนื่องเชื่อมโยงกันมากเป็นร้อยปีแล้วนั้น คือ พยายามให้การเชื่อมต่อ กันของเสียงระหว่างคอร์ด (voice leading) เชื่อมต่อ กันอย่างราบเรียบซึ่งเป็นการง่ายต่อการขับร้อง แต่สำหรับเครื่องดนตรีนั้น ไม่เป็นเรื่อง ยากมากหากกระโดดเป็นขั้นๆ ที่กราฟการขับร้อง แต่ก็ควรคงไว้ซึ่งความราบรื่นของ การเชื่อมต่อระหว่างคอร์ดต่อคอร์ด เพราะทำให้หางคอร์ดน่าฟังกว่า เช่น การ เชื่อมต่อ กันของคอร์ด ii-V-I ถ้าเริ่มต้นจาก Dm 7 ในรูปแบบ 7-3-5 คอร์ดที่ตาม มาจะมีรูปแบบให้พิจารณาดังตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างที่ 9 รูปแบบการเชื่อมต่อจาก ii-V

(a)

(b)

จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า แบบ (a) มีการกระโดดกราฟร้องกว่า การจับคอร์ด เก็บกังทำได้ยากกว่าแบบ (b) ส่วนแบบ (b) มีการเชื่อมต่อดีกว่า ง่ายและสะดวกใน การจับคอร์ด ส่วนการเชื่อมต่อจาก V-I โดยให้เริ่มจาก 3-7-9 ในคอร์ด V รูปแบบ การร้อยเรียงเสียงจะพิจารณาจากตัวอย่างที่ 10 ว่าแบบใดเรียบร้อยกว่ากัน

ตัวอย่างที่ 10 การเชื่อมต่อของคอร์ด ii -V-I

(a)

(b)

ii V I

1. ร้อยเรียงเสียงในคอร์ดแรกให้อยู่ที่บริเวณ C กลาง ใช้รูปแบบ 3-7-9 หรือ 7-3-5 ของคอร์ดนั้น

2. ถ้าขึ้นคู่ระหว่างตัวพื้นต้นห่างกันมาก (คู่ 4 หรือคู่ 5) ให้เปลี่ยนรูปแบบ การร้อยเรียงเสียงเมื่อเคลื่อนจากคอร์ดหนึ่งไปยังอีกคอร์ดหนึ่ง เช่น จากคอร์ด Dm7 เมื่อใช้ C (คู่ 7) เป็นตัวตាสสุดของคอร์ด ตัวตាสสุดของคอร์ด G7 จึงให้เป็น 3 หรือกลับกัน

3. ถ้าขึ้นคู่ระหว่างตัวพื้นต้นห่างกันเป็น คู่ 2 เมเจอร์หรือคู่ 2 ไมเนอร์ ให้รูปแบบการร้อยเรียงเสียงเป็นอย่างเดียวกัน ดังตัวอย่างที่ 12

4. ถ้าขึ้นคู่ระหว่างตัวพื้นห่างกันเป็นคู่ 3 เมเจอร์หรือคู่ 3 ไมเนอร์ รูปแบบ การร้อยเรียงเสียงอาจคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคอร์ดที่ตามมาหรือลักษณะนั้นได้เดียวกันของเพลงนั้น

5. ในกรณีต้องเชื่อมต่อคอร์ดด้วยการกระโดดเพื่อให้เกิดพลังหรือเน้นให้เกิดความแข็งแกร่งthroughรูปแบบการจับคอร์ดอาจเปลี่ยนไปหรือคงเดิมก็ได้ การเชื่อมต่อด้วยการกระโดดให้เป็นบางทีหรือเพื่อเน้นเฉพาะบางตอนของบทเพลง จึงมิที่ใช้น้อย

ข้อเด่นอันนี้ จะนำไปใช้กับการร้อยเรียงเสียงเครื่องดนตรีอื่นๆ ในการเรียนเรียงเสียงวงดนตรีแจ๊ส ก็จะทำให้ได้เสียงที่น่าฟังมาก

การดัดแปลงเสียง(altered tones)

โดยปกติการดัดแปลงเสียงคอร์ดดนตรีแจ๊ส จะกระทำกับคู่ 5 หรือคู่ 9 ของคอร์ด โดยทำให้สูงขึ้นหรือต่ำลงครึ่งชั้น เช่น C7(^b9) หรือ DM7([#]5) การร้อยเรียงเสียงโดยไม่เสียงพื้นต้นนั้น คู่ 5 หรือคู่ 9 ที่ถูกดัดแปลงแล้วเป็นเสียงในสมาชิกของคอร์ดที่รองรับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13 การเชื่อมต่อคอร์ด Dm 9-G7(#5) - CM9

*5 เป็นเอนอาร์โนนิกกับ 13

รูปลักษณ์ของการร้อยเรียง 3 เสียง โดยทั่วไปจะอยู่ในรูปแบบ 7-3-5 หรือ 7-3-13 หรือ 7-3-9 เป็นพื้นฐาน แต่เมื่อร้อยเรียง 4 เสียงจะได้รูปลักษณ์ เป็นดังนี้

แบบปิด

7-9-3-5

7-9-3-13

3-13-7-9

3-5-7-9

แบบเปิด

7-3-5-9

7-3-13-9

3-7-9-13

3-7-9-5

สังที่น่าดึงเดต คือ การร้อยเรียงเสียงที่มีคู่ 5 มักจะให้คู่ 5 อยู่แนวบนหรือห่างจากเสียงเบป รูปแบบปิดที่พอกใช้กันอยู่คือ 3-5-7-9 แต่ใช้น้อย หลักการร้อยเรียง เสียง 4 เสียงก็เป็นเช่นเดียวกับการร้อยเรียงเสียง 3 เสียง เช่น การเชื่อมต่อคอร์ด ของไฟนัลเคเดนซ์ เป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 16 การเชื่อมต่อของคอร์ด ii-V-I

คู่ 5 และคู่ 9 ของคอร์ดตัดเปลงได้ดัง ตัวอย่างที่ 17

ตัวอย่างที่ 17 การตัดเปลงคอร์ดจากตัวอย่างที่ 16

การเชื่อมต่อของคอร์ด ii-V-I นั้นใช้กันมากในดนตรีแจ๊ส จึงต้องฝึกทั้ง 12 บันไดเดียง ตัวอย่าง 8 ห้องแรก จากบทเพลง Satin Doll ของ Duke Ellington ซึ่งให้เห็นการร้อยเรียงคอร์ดแบบเปิด ii-V ดังนี้

5 6 และ 7 ตัวพื้นห่างกันครึ่งชั้น (chromatic root) รูปแบบการร้อยเรียงเสียงจึงคงเดิม คือ 3-7-9-5

คอร์ดซัลเพนท์ และ เบสเป็นเสียงนอกคอร์ด

คอร์ดที่มีสัญลักษณ์เป็น X9sus หรือ X13sus อักษร sus (suspended) นั้นแสดงว่า มีการใช้คู่ 4 แทนคู่ 3 บทบาทคอร์ดเป็นโดมินันท์ การร้อยเรียงจะเป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 18 การร้อยเรียงเสียงคอร์ดซัลเพนท์แบบเปิดและแบบปิด

(ก) แบบเปิด (ข) แบบปิด (ค) แบบเปิดซึ่งต่างจากแบบ (ก)

Chord diagrams for C^{13sus4} on a treble clef staff:

- (ก) Open position: Notes 9, 13, 5.
- (ข) Closed position: Notes 9, 13, 7.
- (ค) Open position: Notes 9, 13, 7.

ถ้าคอร์ดให้เสียงอื่นเป็นเบส เช่น GM7/A นักเปียโนจะร้อยเรียงแบบปิดและนิยมใช้คือร์ดขยายกว้างเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นโพลีโฟนลลีตี มือข้ายเล่นเบส มือขวาเล่นคอร์ด ดังตัวอย่างที่ 19

ตัวอย่างที่ 19 การร้อยเรียงเสียงคอร์ดที่มีเบสเป็นเสียงนอกคอร์ด

ถ้าใช้คือร์ดขยายกว้าง ทำให้ลดคุณค่าของเบส สิ่งที่ทำได้คือการเพิ่มเสียง

Chord diagram for Gmaj7/A on a treble and bass clef staff:

- Treble staff: Notes 9, 13, 5.
- Bass staff: Note 1.

พื้นต้นให้กับคอร์ดในแนวบัน
การร้อยเรียง 5 และ 6 เสียง

กระดังมากอยู่ช่วงกลางตอนล่าง แต่ตอนบนจะมีคู่ 4 หรือ คู่ 5

ร้อยเรียง 5 เสียง

3-13-7-9-5

3-5-7-9-13

7-9-3-5-9

7-9-3-5-R

7-9-3-13-9

7-9-3-13-R

ร้อยเรียง 6 เสียง

3-13-7-9-5-R

7-9-3-13-9-R

7-9-3-13-R-5

ทรัยแอดซึ่งเป็นผลจากการร้อยเรียงแนววน

รูปแบบของการร้อยเรียง บางครั้งยังผลให้แนววนนี้ดูเป็นทรัยแอดได้ พั้นนี้ เพราการตัดเปล่งคู่ 5 หรือคู่ 9 ของคอร์ด ทรัยแอดที่กล่าวนี้ มีเสียงพื้นต้นเป็น คนละตัวกันกับเสียงพื้นของทรัยแอดพื้นฐาน ซึ่งทำให้เกิดไฟล์โน้นลีดี คุณภาพการ ร้อยเรียงเสียงที่กล่าวนี้น่าพึงมาก จะเอาไปใช้กับการร้อยเรียงเสียงทองเหลือง โดย ให้กริมเป็คอยู่บน ทرومใบบนอยู่ล่าง ดังตัวอย่างที่ 21

ตัวอย่างที่ 21 ทรัยแอดแนววนจากการร้อยเรียงเสียง

สองห้องแรกจากตัวอย่างที่ 21 เป็นการลดคู่ 5 ลงครึ่งขั้น (ยกคู่ 11) ทำให้

เกิดทรัยแอด D ที่แนววนโดยมีคู่ 3 และคู่ 7 อยู่แนวล่าง ห้องที่ 3 ทำให้เกิดทรัยแอด D ซึ่งคอร์ดจริงคือ Cm11

อีกประการหนึ่ง ผู้ร้อยเรียงเสียงมักจะทบทัวล่างด้วยคู่ 8 ของตัวบน ดังตัวอย่างที่ 22